

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Циклова комісія фінансово-економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчальної роботи

 Людмила ІЛЛЯШЕНКО

«26» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БІРЖОВИЙ ФОНДОВИЙ РИНОК

**підготовки фахового молодшого бакалавра
освітньо-професійна програма ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА
СТРАХУВАННЯ**

**галузь знань 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
спеціальність 072 ФІНАНСИ,
БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК**

**мова навчання: українська
статус дисципліни: обов'язкова**

Робоча програма з дисципліни «Біржовий фондовий ринок» складена на основі освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, - “26” серпня 2024 р. - 11 с.

Розробники: **СОЛОМАХА Ірина**
викладач, к.е.н.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії
фінансово-економічних дисциплін

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова циклової комісії

Галина ПОПОВА

Схвалено методичною радою коледжу.

Протокол № 1 від “26” серпня 2024 р.

Голова методичної ради

Людмила ІЛЛЯШЕНКО

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Обов’язкова
Змістовних модулів – 2	Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 90		3-й
		Семестр
		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи здобувача фахової передвищої освіти –3 год.	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		25 год.
		Семінарські
		20 год.
		Самостійна робота
		45 год.
		Вид контролю:
		Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни: формування у майбутніх фахівців сучасної системи поглядів та спеціальних знань з організації біржової діяльності на фондовому ринку, набуття практичних навичок із здійснення біржових операцій на фондовому ринку та вміння їх ефективно застосовувати на практиці.

Передумови вивчення дисципліни «Біржовий фондовий ринок»: До початку вивчення дисципліни здобувачі фахової передвищої освіти повинні мати загальні знання з дисципліни «Фінанси».

Завдання дисципліни:

На основі знань здобутих при вивченні дисципліни «Біржовий фондовий ринок» у здобувачів фахової передвищої освіти формуються наступні компетентності:

СК 1. Здатність використовувати теоретичний методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

СК 12. Здатність використовувати новітні інструменти та технології у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

3. Очікувані результати навчання

Під час вивчення дисципліни «Біржовий фондовий ринок» здобувачі фахової передвищої освіти мають досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньо-професійною програмою:

РН 3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.

РН 4. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 14. Застосовувати інновації у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

У підсумку здобувачі фахової передвищої освіти повинні

знати:

- історію, виникнення, сучасний стан та перспективи розвитку світового та вітчизняного біржового фондового ринку;
- нормативно-правове забезпечення біржового фондового ринку; поняття, функції та організаційну структуру товарної та фондової біржі;
- правила біржових торгів та технологію їх проведення;
- особливості діяльності фондових бірж;
- сутність торгівлі ф'ючерсами та опціонами;
- методику біржового котирування цін;
- особливості брокерського посередництва на біржовому фондовому ринку;
- роль та місце на біржовому фондовому ринку клірингових розрахунків;

вміти:

- орієнтуватися в інфраструктурі біржового фондового ринку;
- реалізовувати та закуповувати цінні папери через біржу;
- здійснювати брокерську діяльність;
- страхуватися від несприятливої ринкової кон'юнктури за допомогою хеджування.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи біржової діяльності

Тема 1. Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Економічна сутність біржового ринку. Історія виникнення та еволюція біржового ринку. Роль та

функціональне призначення біржового ринку в сучасній економічній системі. Сучасний стан світового біржового ринку. Основні тенденції та напрямки його розвитку. Становлення та розвиток біржового товарного ринку в Україні. Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності.

Тема 2. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Формування товарних ринків. Поняття товарної біржі. Біржова торгівля як основа біржової діяльності. Основні аспекти діяльності товарних бірж. Види бірж їх характеристика та основні функції. Порядок створення товарної біржі. Організаційна структура товарної біржі.

Тема 3. Організація і технологія біржової торгівлі (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Техніка проведення біржових торгів. Порядок укладання угоди. Функції учасників біржових торгів. Класифікація біржових товарів. Ведення торгів на біржах здійснюють у формі аукціону. Аукціони є кількох видів: простий, заочний та подвійний, кожен з яких може мати власні підвиди. Принципи подвійного аукціону. Основні вимоги до біржової операційної зали. Методи ведення біржових торгів. Коливання цін на різні товари, групи товарів. Причини зміни заявленої ціни. Документація, що супроводжує процес біржової торгівлі.

Тема 4. Види біржових угод (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Біржові угоди. Суть біржових угод. Юридичні, організаційні, економічні і етичні риси біржових угод. Спеціальні правила, що регулюють відносини між контрагентами. Види біржових угод. Умови укладання угод в Україні. Види угод з реальним товаром. Угоди з наявним товаром. Форвардні і термінові угоди. Угода з заставою. Угоди з премією. Угоди з умовою. Ф'ючерсні і опціонні угоди.

Змістовий модуль 2. Біржова діяльність на фондовому ринку

Тема 5. Фондова біржа та фондовий ринок (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Фондова біржа та фондовий ринок. Класифікація, принципи та функції фондового ринку. Учасники фондового ринку, їх права й обов'язки.

Роль фондової біржі в політичній, соціальній та морально-психологічній сферах суспільного життя. Становлення і діяльність Української фондової біржі як організаційно оформленого ринку капіталів. Сучасний стан та основні напрямки вдосконалення структури централізованого ринку цінних паперів.

Тема 6. Державне регулювання біржового фондового ринку (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Законодавчі та нормативні акти і принципи біржової діяльності. Основні правила, які

регулюють діяльність Української фондової біржі. Учасники біржового ринку та фінансові посередники. Емітенти, інвестори та фінансові посередники. Захист прав емітентів, інвесторів та гарантії щодо їх власності. Фінансові брокери, їх функції. Спеціалізовані організації з обліку, зберігання і розрахунків за цінні папери.

Державні органи, які регулюють ринок цінних паперів. Організації і учасники ринку цінних паперів.

Тема 7. Цінні папери як біржовий товар (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Цінні папери як біржовий товар. Поняття цінних паперів. Грошові та інвестиційні цінні папери. Основні та допоміжні, комерційні та фондові цінні папери. Основні характеристики цінних паперів. Цінні папери України, порядок їх випуску та обігу.

Види заявок на здійснення біржових угод. Поняття заявки, її зміст та оформлення. Основні види угод на фондовій біржі. Касові і термінові угоди та їх класифікація. Процедура лістингу і його переваги. Порядок і послідовність внесення заявок у біржовий список. Форми тимчасового призупинення котирування на біржі. Поняття делістингу. Відділення та умови котирування. Основні вимоги до офіційного котирування. Умови вилучення з котирування.

Тема 8. Біржові індекси та їх аналіз (РН 3, РН 4, РН 6, РН 8, РН 14, РН 15).

Сутність поняття „біржові індекси”. Функції фондових індексів. Класифікація фондових індексів. Характеристика найбільш відомих індексів у світі. Методи аналізу в біржовій торгівлі. Фундаментальний аналіз на сировинних ф'ючерсних ринках. Правила фундаментального аналізу, визначені американським дослідником ринку Хорном. Етапи проведення фундаментального аналізу на ф'ючерсних ринках. Основні макроекономічні показники для здійснення довгострокового прогнозу цін та курсів. Визначення технічного аналізу. Основні постулати проведення технічного аналізу. Мета проведення технічного аналізу

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	у с ь о г о	у тому числі		
		л	п	с.р
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи біржової діяльності</i>				
1. Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку	12	4	2	6
2. Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку.	9	2	2	5
3. Організація і технологія біржової торгівлі.	14	4	4	6
4. Види біржових угод.	9	2	2	5
<i>Разом за змістовим модулем 1:</i>	44	12	10	22
<i>Змістовий модуль 2. Біржова діяльність на фондовому ринку</i>				
5. Фондова біржа та фондовий ринок.	14	4	4	6
6. Державне регулювання біржового фондового ринку.	12	4	2	6
7. Цінні папери як біржовий товар.	11	3	2	6
8. Біржові індекси та їх аналіз.	9	2	2	5
<i>Разом за змістовим модулем 2:</i>	46	13	10	23
Усього годин:	90	25	20	45

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку	2
2	Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку.	2
3	Організація і технологія біржової торгівлі.	4
4	Види біржових угод.	2
5	Фондова біржа та фондовий ринок.	4
6	Державне регулювання біржового фондового ринку.	2
7	Цінні папери як біржовий товар.	2
8	Біржові індекси та їх аналіз.	2
Разом:		20

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біржовий ринок: виникнення, сучасний стан і тенденції розвитку	6
2	Товарна біржа як елемент інфраструктури ринку.	5
3	Організація і технологія біржової торгівлі.	6

4	Види біржових угод.	5
5	Фондова біржа та фондовий ринок.	6
6	Державне регулювання біржового фондового ринку.	6
7	Цінні папери як біржовий товар.	6
8	Біржові індекси та їх аналіз.	5
Разом:		45

8. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні (лекція, бесіда, пояснення, розповідь, діалог), наочні (ілюстрація, демонстрація), практичні (письмові та усні вправи, навчальні практикуми).

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації у процесі викладання, опора на життєвий досвід здобувача освіти.

3. Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний, письмовий, тестовий, програмований, самоконтроль, самооцінка.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний:

- усний контроль (фронтальне, групове, індивідуальне, комбіноване, репродуктивне, реконструктивне, творче);
- письмовий контроль (контрольна робота, диктант);
- тестовий контроль (тести відкритої форми, тести закритої форми);
- самоконтроль.

Підсумковий контроль: залік.

Задля реалізації принципу диференціації та індивідуалізації навчання контроль проводиться з використанням різнорівневих завдань.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти застосовується 4-бальна шкала.

За 4-бальною шкалою оцінюються навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти:

- що навчаються на III-IV курсах на основі базової загальної середньої освіти;
- що навчаються на III курсі зі скороченим терміном навчання;
- що навчаються на основі повної загальної середньої освіти.

Таблиця 1.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти за 4-бальною шкалою

Бали	Критерій оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти
------	---

«Незадовільно»	Здобувачі фахової передвищої освіти мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, відтворюють частину навчального матеріалу, за допомогою викладача виконують елементарні завдання.
«Задовільно»	Здобувачі фахової передвищої освіти відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком
«Добре»	Знання здобувачів фахової передвищої освіти є достатніми. Здобувачі фахової передвищої освіти застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності та незначні помилки.
«Відмінно»	Здобувачі фахової передвищої освіти мають повні, глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачів фахової передвищої освіти оцінюються за критеріями, які вказані в таблиці 1.

Викладач має право поставити здобувачу фахової перед вищої освіти оцінку за залік без додаткового опитування, враховуючи його роботу протягом семестру, якісне виконання ним практичних робіт, активну участь на заняттях з даної дисципліни і т.д.

Система оцінювання різнорівневих завдань для здобувачів освіти (тести, контрольна робота, самоконтроль):

- перший рівень – середній (3 бали). Здобувач освіти відтворює основний навчальний матеріал, здатний виконувати завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності;
- другий рівень — достатній (4 бали). Здобувач освіти знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням). Відповідь здобувача освіти правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй бракує власних суджень;
- третій рівень – високий (5 балів). Знання здобувача освіти є глибокими, міцними, системними; здобувач освіти вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища і факти, виявляти й відстоювати особисту позицію.

11. Методичне забезпечення

1. Пакет навчально-методичного забезпечення дисципліни «Біржовий фондовий ринок» у системі дистанційного навчання «MOODLE». – [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=3252>

12. Рекомендована література

Базова

1. Вавженчук С.Я. Правове регулювання фондового ринку : навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2013. – 582 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sv-advokat.com.ua/files/nppprfr.pdf>
2. Дегтярьова Н.В., Леонов Д.А., Січевлюк В.А. та ін. Фондовий ринок в Україні: Навчальний посібник / за заг. ред. Леонова Д.А. - К.: УІРФР, 2015.-600 с. ISBN 978-966-8925-15-3 http://www.usmdi.org/library/nl_7p.php
3. Правове регулювання ринку цінних паперів : Навчальний посібник. / К.В. Муравйов , О.В. Субочев , В.В. Токар. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 272 с.
4. Ринок цінних паперів. Практикум. Навчальний посібник / Н. Ваніна, О.В. Грищенко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 176 с.
5. Фондовий ринок : підручник: у 2 кн. – К.1. / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко, та ін.; за редакцією В.Д. Базилевича; Київ. Нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2015. – 621 с.
https://www.yakaboo.ua/ua/fondovij-rinok-pidruchnik-v-2-h-knigah-kniga-1.html?gclid=CjwKCAiAsOmABhAwEiwAEBR0Zj5rMpf4P4ukeWVxllgUwQdfyS376G1hn8-I5dqB1D5mlEe9lGzcURoCKjsQAvD_BwE
6. Фондовий ринок : практикум. / за редакцією В.Д. Базилевича; Київ. Нац.ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: Знання, 2015. – 715 с.
7. Фондовий ринок України: правове регулювання. Збірник нормативних актів у двох томах. - К.: УІРФР, 2001.- 1540 с.
8. Фондове право України : Підручник. / Кологойда О.В. – К.: Ліра-К, 2020. – 648 с.

Допоміжна

1. Біржова справа: підруч. для студентів ВНЗ / [Ю. В. Мельник та ін.]; за наук. ред д-ра екон. наук, проф. О. М. Сохацької; Терноп. нац. екон. ун-т. – Вид. 3-тє, перероб., змін. та допов. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 654 с.
2. Беднарчук М.С., Полікарпов І.С. Біржові товари. – Львів: „Магнолія плюс”, 2007 – 365 с.
3. Беренштейн Б. Біржовий ринок у контексті глобалізаційних явищ міжнародної економіки / Б. Л. Беренштейн, О. М. Третяк // Науковий вісник національного університету біоресурсів і природокористування України –2010. – № 145 – С. 396-405.
4. Беренштейн Б. Л. Напрями активізації біржового ринку / Б.Л. Беренштейн, О.П. Комарніцька // Економіка України. – 2005. - № 8. – С. 112-116.
5. Беренштейн Б. Перспективи розвитку українського біржового аграрного ринку / Б. Л. Беренштейн, О. М. Третяк // Економіка АПК. – 2010. – №1– С. 50-56.
6. Бралатан В. П. Розвиток біржового ринку в Україні / В.П. Бралатан // Економіка України . – 2006. - №2. – С.126-129.
7. Дем'яненко С. Ліквідність ціни зернових – передумова для формування аграрного

- ф'ючерсного ринку в Україні / С. Дем'яненко, Г. Немченко // Економіка України. – 2005. - №6. – С. 66-72.
8. Дем'яненко С. Аграрні ринки: засади аналізу та моделювання / С. Дем'яненко // Економіка АПК. - 2008. - № 8. - С. 81-89.
9. Дмитрук Б.П. Організація біржової діяльності в агропромисловому комплексі: [начальний посібник]. / Б.П. Дмитрук – К.: «Либідь», 2001. – 342с.
10. Дудяк Р.П., Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: [начальний посібник]. / Р.П. Дудяк, С.Я. Бугіль – Львів: Новий світ, 2003. – 360с.
11. Заборовський В.П. Організація біржової діяльності / В. П. Заборовський. – Кам'янець-Подільський, 1999. – 220 с.
12. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Біржа. Біржові операції: термінологічний словник. – К.: Алерта, 2008.– 186 с.
13. Кононенко І.В. Основи біржового права: [начальний посібник]. / І.В. Кононенко . – К.: Кондор, 2006. – 576 с.
14. Крамаренко В.І. Біржова діяльність: [начальний посібник]. / В.І. Крамаренко, Б.І. Холод. – К.: ЦУЛ, 2003. – 264с.
15. Кушнір Т.Б. Економіка і організація біржової торгівлі: Навч. посібник. – Харків: ХДУХТ, Консул, 2003.– 216 с.
16. Міщук Г. Товарні біржі України: тенденції та проблеми розвитку / Г. Міщук // Економіка України. – 2005. - №4. – С.47-52.
17. Міщук Ю. Г. Державне регулювання розвитку біржового товарного ринку / Ю.Г. Міщук // Економіка України. – 2005. - №1. – С.87-92.
18. Обрисько Б.А. Менеджмент посередницької та біржової діяльності: [начальний посібник]. / Б.А. Обрисько. - К.: МАУП, 2003. – 185 с.
19. Пепа Т.В. Біржова діяльність : [навчальний посібник]. /Т.В. Пепа, Т.І. Пішеніна, В.В. Лавринович - К.: Університет «Україна», 2008. – 540 с.
20. Пілецька С. Т., Свірідова Т. В. та ін. Основи клірингу: [начальний посібник]. / С.Т. Пілецька, Т.В. Свірідова. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. –104 с.
21. Рябовол Л. Т. Біржове право: товарна біржа як особливий суб'єкт господарювання: [навч. посіб.] / Рябовол Л. Т.- Кіровоград: РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2011. - 52 с.
22. Савченко В.Д. Практ. посіб. з організації біржової діяльності:[практ. посіб.] / Савченко В.Д., Білоусько Т.Ю. - Х.: ХДАУ, 2011. – 129 с.
23. Солодкий М. О. Біржовий ринок : [навчальний посібник]. / М.О. Солодкий – К.: Аграрна освіта, 2010. – 565 с.
24. Сохацька О.М. Біржова справа : [підручник]. / О.М. Сохацька – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 602с.
25. Чесноков В.Л. Біржові операції: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / В.Л. Чесноков. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 191 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про товарну біржу» 10 грудня 1991 року N 1956-XII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>
3. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 р. № 3480-15 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
4. Правила біржової торгівлі на Товарній біржі «Українська міжрегіональна спеціалізована». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://umstrade.com.ua/Правила_біржової_торгівлі_ТБ-УМС.pdf
5. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (Глава 14 Цінні папери) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1101>